

Дело C-802/23

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

28 декември 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Audiencia Nacional (Испания)

Дата на акта за преюдициално запитване:

4 декември 2023 г.

Наказателно производство срещу:

MSIG

Предмет на главното производство

Ръководител на испанска терористична организация — Нелегална дейност във Франция — Планиране на терористични актове и предоставяне на средства за тяхното осъществяване в Испания — Фактическо извършване на терористични актове в Испания от други членове на организацията — Задържане на ръководителя във Франция — Наказателно преследване и лишаване от свобода във Франция за описаната дейност — Предаване на Испания — Наказателно преследване в Испания за посочените терористични актове — Оправдателна присъда, с която се обявява *bis in idem* между нелегалната дейност във Франция и някои от тези актове — Отмяна на присъдата от испанския Tribunal Supremo (Върховен съд)

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Преюдициално запитване за тълкуване — Член 267 ДФЕС — „*Ne bis in idem*“ с международно измерение — Понятие „същите деяния“ и свързани деяния — Определяне на общо наказание по присъди, произнесени в няколко държави членки — Съвместимост на националното законодателство с Хартата на основните права на Европейския съюз и Конвенцията за прилагане на споразумението от Шенген (КПСШ) — Пропорционалност на наказанията

Преюдициалните въпроси

Настоящото преюдициално запитване до Съда на Европейския Съюз (наричан по-нататък „СЕС“) се отправя на основание член 19, параграф 3, буква б) от Договора за Европейския съюз (наричан по-нататък „ДЕС“); член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз (наричан по-нататък „ДФЕС“); и член 4 bis от испанския Ley Orgánica del Poder Judicial (Устройствен закон за съдебната власт; наричан по-нататък „LOPJ“), тъй като запитващата юрисдикция (ВТОРИ СЪСТАВ НА НАКАЗАТЕЛНО ОТДЕЛЕНИЕ НА AUDIENCIA NACIONAL (Национален съд, Испания) счита за необходимо СЕС да предостави тълкуване на обхвата на член 50 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) и член 54 от Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген (наричана по-нататък „КПСШ“), що се отнася до наличието на хипотезата „bis in idem“ спрямо деяния и престъпления, извършени от MSIG, за които в Испания е образувано, а във Франция е приключило наказателното преследване; при отсъствие на посочената хипотеза — тълкуване на обхвата на член 49, параграф 3 от Хартата във връзка с общностните принципи, установени, по-специално, в Рамково решение 2008/675/ПВР на Съвета от 24 юли 2008 година за взаимно признаване на съдебните решения и тяхното действие в производства, образувани в други държави членки, както и с отсъствието в испанското законодателство на евентуални коригиращи мерки, насочени към преодоляване не непропорционалността на наказанията, наложени с осъдителни присъди при наличието на съпътстващи чуждестранни съдебни решения, които са идентични от правна или фактическа страна с решения, постановени от испански съдилища (свързаност), по-специално, доколкото в Испания първите не могат да бъдат взети предвид по никакъв начин поради изричното изключване на тази възможност в член 14, параграф 2, букви b) и c) и в единствената допълнителна разпоредба от Ley Orgánica 7/2014 sobre intercambio de información de antecedentes penales y consideración de resoluciones judiciales penales en la Unión Europea (Устройствен закон 7/2014 за обмена на информация от регистрите за съдимост и вземането предвид на съдебни решения по наказателни дела в Европейския съюз) от 12 ноември 2014 г. за транспониране на Рамково решение 2008/675/ПВР на Съвета от 24 юли 2008 година — правни разпоредби, чиято съвместимост с правото на Съюза също трябва да бъде преценена от СЕС. Посочената правна уредба по никакъв начин не позволява вземането предвид на която и да било предходна окончателна осъдителна присъда, постановена от съдилищата на друга държава членка, включително за същите деяния, което прави невъзможно прилагането в последния случай и на разпоредбите на член 50 от Хартата и член 54 от КПСШ.

В тази връзка се поставят следните преюдициални въпроси:

1. С оглед на описаната фактическа обстановка и правните основания, взети предвид по наказателното дело, което се води в Испания, както и

предвид различните осъдителни присъди, постановени по-рано във Франция спрямо MSIG [лицето, срещу което се води наказателното производство], налице ли е в случая хипотеза на „bis in idem“ по член 50 от Хартата и член 54 от КПСШ спрямо обвинението, което се поддържа срещу посоченото лице в Испания, тъй като става въпрос за „същите деяния“ съгласно определения в европейската съдебна практика обхват на това понятие?

2. Съвместима ли е с член 50 от Хартата и член 54 от КПСШ, както и с член 1, параграф 3, член 3, параграф 2 и член 4, параграфи 3 и 5 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, липсата на правна разпоредба в испанското право, която да позволява признаването на последиците на предходни окончателни присъди, постановени от съдилищата на други държави членки, за целите на евентуалната преценка в разглеждания случай за наличието на bis in idem поради идентичност на деянията?

3. Противоречи ли — в случая и като цяло на член 45 и член 49, параграф 3 от Хартата или на съображения 7, 8, 9, 13 и 14 и на член 3, параграфи 1, 2 4 и 5 от Рамково решение 2008/675/ПВР на Съвета от 24 юли 2008 година за вземане предвид присъдите, постановени в държавите членки на Европейския съюз в хода на новообразувани наказателни производства, както и на съображение 12 и член 1, параграф 3 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки — липсата на правна разпоредба, практика или изобщо на правен механизъм или процедура в испанското право, които да позволяват признаване на последиците на предходни окончателни присъди, постановени от съдилищата на други държави членки, с оглед на определяне на наказанието, определяне на общо наказание, адаптиране или ограничаване на максималния размер за изтърпяване на наказания, независимо дали във фазата на разглеждане на производството и постановяване на присъдата или в тази на последващото ѝ изпълнение, с цел, ако не бъде установено наличие на bis in idem поради идентичност на деянията, да се извърши преценка на пропорционалността на наказанието, когато, както в разглежданото производство, се установи наличието на предходна присъда, постановена от съдилищата на друга държава членка, с която са наложени тежки, вече изтърпени, наказания за деяния, съпътстващи тези, които се разглеждат в Испания (извършени по едно и също време, неразделно свързани или които се намират в наказателноправна или друга подобна връзка)?

4. С оглед на обстоятелствата в разглеждания случай и като цяло, съвместимо ли е абсолютното изключване на последиците на предходни окончателни съдебни решения, постановени в други държави — членки на ЕС, изрично предвидено в член 14, параграф 2, буква б) относно осъдителните присъди, които се постановяват в Испания, в член 14, параграф 2, буква с) относно определенията за изпълнение на присъдите и в

единствената допълнителна разпоредба (в двата случая по отношение на присъдите, постановени преди 15 август 2010 г.) от Ley Orgánica 7/2014 sobre intercambio de información de antecedentes penales y consideración de resoluciones judiciales penales en la Unión Europea (Устройствен закон 7/2014 за обмена на информация от регистрите за съдимост и вземането предвид на съдебни решения по наказателни дела в Европейския съюз) от 12 ноември 2014 г. за транспониране на европейската правна уредба:

(1) с член 50 от Хартата и член 54 от КПСШ, и двете разпоредби във връзка с *bis in idem* с международно измерение;

(2) както и със съображения 7, 8, 9, 13 и 14 и член 3, параграфи 1, 2, 4 и 5 от Рамково решение 2008/675/ПВР на Съвета от 24 юли 2008 година за вземане предвид присъдите, постановени в държавите членки на Европейския съюз в хода на новообразувани наказателни производства, с член 45 и член 49, параграф 3 от Хартата и с принципа на взаимно признаване на съдебни решения в рамките на ЕС?

Цитирани съдебна практика и разпоредби от международното право

Решение на Европейския съд по правата на човека от 9 юли 2013 г., *Vinter* и др. с/у Обединено кралство, SE:ECHR:2013:0709JUD006606909

Решение на Европейския съд по правата на човека от 20 май 2014 г., *Magyar* с/у Унгария, SE:ECHR:2014:0520JUD007359310

Решение на Европейския съд по правата на човека от 28 октомври 2021 г., *Bancsók* и *Magyar* с/у Унгария SE:ECHR:2021:1028JUD005237415

Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.

Цитирани съдебна практика и разпоредби от правото на Съюза

Решение на Съда от 9 март 2006 г., *Van Esbroeck*, C-436/04, EU:C:2006:165

Решение на Съда от 28 септември 2006 г., *Van Straaten*, C-150/05, EU:C:2006:614

Решение на Съда от 18 юли 2007 г., *Kretzinger*, C-288/05, EU:C:2007:441

ДЕС; по-конкретно, член 19, параграф 3, буква б)

ДФЕС; по-конкретно, член 267

Харта на основните права на Европейския съюз; по-конкретно, член 45, член 49, параграф 3 и член 50

Конвенция за прилагане на Споразумението от Шенген; по-конкретно, член 54

Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 190; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3 и поправки в ОВ L 205, 2019 г., стр. 34, и ОВ L 181, 2022 г., стр. 35); по-конкретно, съображение 12, член 1, параграф 3, член 3, точка 2 и член 4, точки 3 и 5

Рамково решение 2008/675/ПВР на Съвета от 24 юли 2008 година за вземане предвид присъдите, постановени в държавите — членки на Европейския съюз, в хода на новообразувани наказателни производства (ОВ L 220, 2008 г., стр. 32); по-конкретно, съображения 7, 8, 9, 13 и 14 и член 3, параграфи 1, 2, 4 и 5

Цитирани съдебна практика и разпоредби от испанското право

Решение № 18/2016 на Tribunal Supremo (Върховен съд, Испания) (II отделение) от 26 януари 2016 г.

Решение № 238/2023 на Tribunal Supremo (Върховен съд) (II отделение) от 30 март 2023 г.

Решение № 53/1998 на Audiencia Nacional (Национален съд, Испания) (Наказателно отделение) от 28 декември 1998 г.

Решение № 32/2014 на Audiencia Nacional (Национален съд) (Наказателно отделение) от 11 декември 2014 г.

Решение № 1/2021 на Audiencia Nacional (Национален съд) (Наказателно отделение) от 21 януари 2021 г.

Real Decreto de 14 de septiembre de 1882 por el que se aprueba la Ley de Enjuiciamiento Criminal (Кралски декрет от 14 септември 1882 г. за одобряване на наказателно-процесуалния кодекс); по-конкретно, членове 17 и 988

Ley Orgánica 6/1985 от 1 юли 1985 г. (Устройствен закон за съдебната власт) (BOE, бр. 157 от 2 юли 1985 г. стр. 20632)

Ley Orgánica 10/1995 del Código Penal (Наказателен кодекс) от 23 ноември 1995 г. (BOE, бр. 281 от 24 ноември 1995, стр. 33987); по-конкретно, членове 28, 73, 74, 76, 77, 78, 571 и 572

Ley Orgánica 7/2003 de medidas de reforma para el cumplimiento íntegro y efectivo de las penas (Устройствен закон 7/2003 за приемане на мерки за

реформа за цялостното и ефективно изпълнение на наказанията) от 30 юни 2003 г. (BOE, бр. 156 от 1 юли 2003 г., стр. 25274)

Ley orgánica 7/2014, sobre intercambio de información de antecedentes penales y consideración de resoluciones judiciales penales en la Unión Europea (Устройствен закон 7/2014 за обмена на информация от регистрите за съдимост и вземането предвид на съдебни решения по наказателни дела в Европейския съюз) от 12 ноември 2014 г. (BOE, бр. 275 от 13 ноември 2014 г., стр. 93204); по-конкретно, член 14, параграф 2, букви b) и c) и единствената допълнителна разпоредба

Цитирани разпоредби от френското право

Code pénal (Наказателен кодекс) на Франция; по-конкретно, член 421-1

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 Най-общо, на MSIG се вменява, че е била ръководител на терористичната организация ЕТА за времето, през което е пребивавала във Франция — от неустановен момент до задържането ѝ във Франция през 2004 г. Тя е била натоварена с предаване на инструкции, изготвени във Франция от управителното тяло на терористичната организация, както и със съставяне на плановете за действие на терористичните групировки, опериращи в Испания, осигурявайки им от Франция, обикновено чрез трети лица, информацията и материалните средства за извършване на терористични актове. Обикновено членовете на групировките са били тези, които следвайки общите инструкции са решавали какъв конкретно терористичен акт да бъде извършен, планирали са същия и са отчитали резултатите пред ръководството на терористичната организация.
- 2 Настоящото преюдициално запитване се отнася, по-конкретно, до съдебното производство, което се води пред наказателното отделение на Audiencia Nacional на Испания (Национален съд) (запитващата юрисдикция) срещу MSIG за престъпления умишлено убийство по терористични подбуди, нанасяне на телесни повреди и щети, извършени в Испания: MSIG е обвинена в участие в конкретни терористични актове, чието пряко осъществяване е извършено от други двама членове на ЕТА.
- 3 Тези двама терористи по това време са били с чисто съдебно минало и са били членове на групировката „Katu“. Подпомагани от други неизвестни лица и действайки в съответствие с получените от тях общи инструкции, те решават да атакуват полицейското управление в град Овиедо. За целта изработват с получените от ЕТА материали саморъчно автоматизирано устройство за изстрелване на противотанкови гранати и една бомба-капан, които залагат на 21 юли 1997 г. Задействат се само три гранати, които се взривяват произволно на различни места в близост до набеязаната цел,

причинявайки единствено материални щети и телесни повреди на едно лице, което се е намирало в близост. Бомбата-капан е намерена и обезвредена от полицията.

- 4 Посочените двама терористи вече са осъдени за описаните деяния в предходни съдебни производства пред запитващата юрисдикция, съответно през 1998 г. и 2014 г.
- 5 Прокуратурата счита, че MSIG е пряк извършител на престъпленията, извършени в Овиедо, в качеството ѝ на ръководител по това време на „законните“ групировки на терористичната организация ЕТА, както и заради извършените от нея доставки от Франция на конкретната групировка от двамата посочени терористи, на различно въоръжение, сред което гранати.
- 6 Общото наказание, поискано от прокуратурата за описаните деяния, е 71 години лишаване от свобода, изтърпяването на което трябва да бъде ограничено ex lege на максимален срок 30 години лишаване от свобода.
- 7 Независимо от описаното производство пред запитващата юрисдикция, във Франция срещу MSIG са проведени няколко други наказателни производства.
- 8 След няколко години нелегален престой във Франция, през 2004 г. MSIG е задържана от френската полиция. Тя е осъдена и е изтърпявала наказание лишаване от свобода до предаването ѝ на Испания през 2019 г. по силата на няколко европейски заповеди за арест.
- 9 Като цяло, MSIG е изтърпяла във Франция общо определено наказание от 20 години, наложено по различни съдебни производства, по които са постановени съответни осъдителни присъди, от които запитващата юрисдикция цитира откъси.
- 10 Задочна присъда лишаване от свобода за срок от 5 години с решение на Tribunal correctionnel de Paris (Наказателен съд Париж, Франция) от 21 февруари 2000 г., за „participation à une association de malfaiteurs en vue de la préparation d'un acte de terrorisme“ през 1996 г. и на френска територия, съгласно предвиденото в член 421-1 от френския Наказателен кодекс.
- 11 Съгласно решението на френския съд, MSIG фигурира под един от своите терористични псевдоними („Amboto“) в няколко документа, намерени в трето лице, което се е срещнало с нея и използвайки кодиран език ѝ е възложило изработването на експлозиви. В документ, намерен в друго лице, се споменава регистрационен номер на превозно средство, който е бил предназначен изрично за MSIG.
- 12 В посоченото решение на френския съд ЕТА се описва като йерархична организация, целяща независимостта на испанската и френската част на Страна на баските, която е подготвяла и извършвала убийства, разрушения

на сгради и автомобили чрез използване на експлозиви. Посочва се още, че тези действия са били част от обща стратегия и са финансирани чрез изнудване. Организацията е предоставяла на своите членове оръжия, обучение за използването им, фалшиви документи и тайни квартири, и е съдействала за тяхното придвижване.

- 13 Задочна присъда лишаване от свобода за срок от 5 години с решение на Tribunal correctionnel de Paris (Наказателен съд Париж) от 23 февруари 2000 г., отново за „participation à une association de malfaiteurs en vue de la préparation d'un acte de terrorisme“ в периода 1996 г. и 1997 г. и на френска територия, съгласно предвиденото в член 421-1 от френския Наказателен кодекс.
- 14 Съгласно това решение на френския съд, MSIG фигурира под един от своите терористични псевдоними („Tomasa“) в няколко документа, намерени в трето лице във Франция, във връзка с определена парична сума; MSIG се споменава като получател на експлозиви и материали за обучение за тяхното използване. Документ, намерен в друго лице във Франция, е подписан от MSIG; това лице е трябвало да занесе документа в Испания. Други документи, намерени в членове на ЕТА във Франция, са подписани от „Tomasa“.
- 15 В посоченото решение се посочва също, че съгласно данните, предоставени от испанските на френските власти, MSIG е участвала в терористичните групировки „Araba“ и „Madrid“.
- 16 Задочна присъда лишаване от свобода за срок от 5 години и окончателна забрана за влизане във Франция с решение на Tribunal correctionnel de Paris (Наказателен съд Париж) от 13 февруари 2003 г., също за „participation à une association de malfaiteurs en vue de la préparation d'un acte de terrorisme“ през 1997 г. и на френска територия, съгласно предвиденото в член 421-1 от френския Наказателен кодекс.
- 17 В това решение отново се посочва, че MSIG е била част от терористичните групировки „Araba“ и „Madrid“. Посочва се също, че тя е отговаряла за „законните“ групировки на ЕТА от 1993 г. и че е била издирвана във Франция с две заповеди за арест на френски съдия-следовател и с три международни заповеди за арест на съдии от Мадрид.
- 18 Съгласно посоченото решение, MSIG фигурира в списък на членовете на ЕТА, намерен във Франция през 1987 г. През 1996 г. друг терорист е признал, че MSIG, под псевдонимите си „Marisol“ и „Amboto“, е организираща обучение в Бордо (Франция). Псевдонимът ѝ „Amboto“ фигурира в документ, намерен в трето лице във Франция. Друг документ, напечатан и подписан от „Amboto“ е намерен във Франция през 1998 г. През 1999 г. върху две табели с регистрационни номера на превозни средства, намерени в трето лице във Франция, са установени пръстовите отпечатьци

на MSIG. Друга терористка, екстрадирана през 2000 г. от Мексико в Испания, е признала, че през 1997 г. MSIG е присъствала на събиране на организацията.

- 19 Въз основа на изложеното в същото решение на френския съд се приема за установено, че MSIG е участвала в групировка, занимаваща се в подготовка на терористични актове. В решението се споменават и предходните осъдителни присъди срещу MSIG, постановени във Франция за сходни деяния.
- 20 Описаните три задочни осъдителни присъди са влезли в сила през 2013 г.
- 21 Присъда лишаване от свобода за срок от 20 години, с решение на Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж, Франция) от 17 декември 2010 г., потвърдена с решение от 22 ноември 2012 г. на Наказателен съд Париж.
- 22 Това решение се отнася до деяния, чието преследване не е погасено по давност, които не са предмет на предходните решения и които са извършени на френска територия до март 2004 г. Деянията съставляват участие в политическия апарат на ЕТА за подготовка на терористични актове по смисъла на член 421-1 от френския Наказателен кодекс, включително притежание на оръжие, боеприпаси и фалшиви документи, укривателство и изнудване.
- 23 Определяне на общо наказание чрез обединяване на предходните френски осъдителни присъди в една присъда лишаване от свобода за срок от 20 години, с решение на Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж) от 13 февруари 2014 г. MSIG е изтърпяла тази присъда във Франция преди предаването ѝ на Испания.
- 24 В продължение запитващата юрисдикция описва общо проведените разследвания за престъпленията, извършени от MSIG във Франция.
- 25 Тя посочва, че френските полиция, прокуратура и съдилища са извършили широкомащабно разследване срещу MSIG, включително преди задържането ѝ във Франция и че са събрали конкретни доказателства за нейните престъпления, свързани с терористичната дейност на ЕТА в Испания и Франция. По-специално, те са събрали значителна по обем информация от физически документи и електронни носители, намерени при претърсването на жилището, което към момента на задържането ѝ MSIG е споделяла с друг ръководител на ЕТА, с псевдонима „Sergio“.
- 26 Освен това, в рамките на разследването, осъществено от Brigade de Recherches de Bayona (Криминален отдел Байон, Франция) и 14.^a Section du Parquet de Paris (14-ти отдел на прокуратурата на Париж, Франция), френските разследващи органи са установили голямо количество данни относно ролята в терористичната организация ЕТА на MSIG, на която приписват псевдонимите „Amboto“ и „Tomasa“ след случайното намиране

през 1998 г. в зоната за обслужване на една бензиностанция в околностите на Бидарт (Франция) на писмо, написано на компютър, подписано от „Amboto“ и предназначено за групировката „Katu“ (същата, която извършва фактически атентата в Овиедо, предмет на производството пред запитващата юрисдикция).

- 27 Съгласно намереното писмо, лице с псевдонима „Tomasa“ е организирано комуникацията с тази групировка (която към този момент е оперирала в Испания), определяло е начина на провеждане на срещите с членовете на групировката, уреждало е доставките на материали за същата групировка, предоставяло е необходимите технически инструкции за използване на тези материали и в качеството си на ръководител на ЕТА е участвало в извършването на терористичните актове, като е набелязвало евентуалните цели.
- 28 Запитващата юрисдикция подчертава, че цялата информация, събрана от френските разследващи органи, със сигурност е била използвана в наказателните производства, проведени срещу MSIG във Франция, както и че значителна по обем информация относно действията на MSIG в посочената държава, с която са разполагали френските съдилища, е възпроизведена в постановените от тях присъди срещу това лице — както задочно, така и след задържането му. Ето защо запитващата юрисдикция достига до извода, че френската правораздавателна система се е произнесла в рамките на различни съдебни производства по всички престъпления, извършени от MSIG във Франция във връзка с терористичните групировки на ЕТА, действащи в Испания, сред които и групировката „Katu“.
- 29 Голяма част от събраната и обработена от френската полиция информация е предоставена и на испанската полиция, за да допълни с нея своето разследване.
- 30 Що се отнася до съдебните процеси в Испания, след изтърпяване на общо определеното ѝ наказание, наложено във Франция, и предаването ѝ през 2019 г. от тази страна, срещу MSIG са образувани няколко наказателни производства, някои от тях за деяния, извършени изцяло на територията на Испания в качеството ѝ на член на ЕТА преди да се прехвърли във Франция, а други за участието ѝ във Франция като ръководител на ЕТА в терористични актове, извършени в Испания. Един от тези терористични актове е предмет на производството, по което се отправя настоящото преюдициално запитване.
- 31 Необходимо е да се отбележи, че с определение от 2023 г. на запитващата юрисдикция е извършено сумиране на наказанията, наложени на MISG в Испания с осем влезли в сила присъди. Определено е общо наказание с максимален размер за изтърпяване от 30 години, в съответствие с Наказателния кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс, тъй като е прието, че е налице хипотезата на свързани престъпления.

- 32 Въпреки съществуващата правна свързаност между френските и испанските осъдителни присъди, обаче, по закон е невъзможно да се определи общо наказание по тях. Ето защо, след изтърпяване на общо определеното наказание, наложено във Франция (20 години), MSIG ще трябва да изтърпи общо определеното наказание, наложено в Испания (най-малко 30 години), което се равнява на минимум 50 години лишаване от свобода.
- 33 От друга страна, спрямо наложените в Испания наказания за престъпления, свързани с тероризъм, се прилага специален режим на изтърпяване, който ограничава възможността за получаване на отпуск, преминаване към по-лек режим на изтърпяване на наказанието и предсрочно освобождаване, което предполага една изключителна допълнителна тежест в сравнение с общия режим на изтърпяване на наказанието лишаване от свобода.

Кратко изложение на мотивите за преюдициалното запитване

- 34 В описаните решения френските съдилища са провели следствие и са се произнесли по всички престъпления, извършени от MSIG във Франция в качеството ѝ на ръководен член на ЕТА.
- 35 Тези престъпления се състоят в участието като ръководител на „законните“ групировки на ЕТА, действащи в Испания, в случая, на групировката „Katu“ (планиране на дейността на ЕТА и предоставяне на средства за извършване на атентати), както и участие в различни периоди в подготовката на терористични актове, извършени в Испания в същата времева рамка, обхваната в решенията на френските съдилища. Членовете на групировките са разполагали със самостоятелност при определянето на целите, като са използвали предоставените им средства и впоследствие са отчитали резултата от извършения атентат пред ръководството на ЕТА.
- 36 Присъдите по посочените решения са за общо 35 години лишаване от свобода, като през 2014 г. е определено общо наказание от 20 години, тъй като е прието, че с четирите присъди са наложени наказания за една и съща престъпна дейност.
- 37 По делата, по които са постановени тези решения, френските съдилища са разполагали с всички материали, свързани с ЕТА, намерени във Франция, което им е позволило да установят с точност ролята на MSIG в терористичната организация. Впоследствие тези материали от разследването са предоставени на испанската полиция, за да се допълнят разследвания на все още неизяснени деяния, в извършването на които е възможно да са участвали различни членове на ЕТА.
- 38 Съществува предположение, че както деянията на подсъдимата, за които са произнесени присъдите на френските съдилища, така и тези, предмет на настоящото производство пред испанския съд са извършени изцяло във Франция, без в нито един момент MSIG да е пребивавала в Испания.

- 39 Въпреки че поради техническите особености при съставянето им, решенията на френските съдилища не съдържат изложение на конкретните доказани факти подобно на решенията на испанските съдилища, а се позовават на действия, в същите се преценява съвкупността от деяния, извършени от MSIG във Франция в качеството ѝ на ръководител на ЕТА, свързани с подготовката, изразяваща се в различни фактически действия, на различни терористичните актове от изброените в член 421-1 от френския Наказателен кодекс.
- 40 По-конкретно, според запитващата юрисдикция, в решението на Tribunal de grande instance de Paris (Първоинстанционен съд Париж, Франция) от 13 февруари 2003 г. се посочва, че „през 1997 г. и от неустановен момент, обвиняемата е участвала в организирана група или организация, създадена с цел подготовката на терористични актове — в ЕТА-MILITAR“, и това решение се отнася за деяния, извършени от нея в рамките на периода, в който е извършен атентатът в Овиедо.
- 41 Запитващата юрисдикция се е произнесла с решение през 2021 г. за атентата в Овиедо, в което е постановила, че е съществува сила на пресъдено нещо с международен характер, приемайки, че е налице *bis in idem* между няколкото присъди, постановени от френските съдилища срещу MSIG за дейността ѝ във Франция като ръководител на организацията ЕТА, и нейното участие в подготовката на атентати, които съвпадат по време с фактите по настоящото производство.
- 42 Това решение на запитващата юрисдикция обаче е отменено през 2023 г. с решение № 238/2023 на втори състав на Tribunal Supremo (Върховен съд).
- 43 Tribunal Supremo (Върховен съд) като цяло е възприел доводите на прокурора, според който „присъдата (във Франция) дори не се отнася, общо или по неопределен начин, за участието в конкретни терористични актове“, поради което не е налице хипотезата на *bis in idem*. Tribunal Supremo (Върховен съд) е постановил, че не може да се ползва „св сила на пресъдено нещо това, което не е било предмет на съдебна преценка“, че решението на запитващата юрисдикция е немотивирано и разпорежда на същата да се произнесе повторно.
- 44 Както запитващата юрисдикция посочва, наказателното производство, което понастоящем се води пред нея, е в изпълнение на това разпореждане за повторно произнасяне.
- 45 Въпреки че според повечето от членовете на наказателното отделение на запитващата юрисдикция в случая е налице хипотезата на *bis in idem* с международно измерение, това становище не се споделя от Tribunal Supremo (Върховен съд), което е причина запитващата юрисдикция да отнесе своите съмнения до СЕС, предвид самостоятелния и европейски характер на

понятието *bis in idem* и полезността в настоящия случай на гледната точка на т.нар. от запитващата юрисдикция европейско право.

- 46 Запитващата юрисдикция посочва, че концептуалният спор относно *ne bis in idem* се разглежда в европейската съдебна практика, като се взема предвид идентичността на фактите, съставляващи признаците от обективна страна, която се разбира като съвкупност от неразделно свързани помежду си факти или обстоятелства, независимо от тяхната правна квалификация или от защитения правен интерес. Запитващата юрисдикция се позовава на решения на Съда *Van Esbroeck* (C-436/04), *Van Straaten* (C-150/05) и *Kretzinger* (C-288/05).
- 47 Запитващата юрисдикция счита, обаче, че не е лесно да се намери решение на повдигнатия проблем, поради затрудненията, произтичащи от самото понятие „деяние“ за целите на установяване на наличието на *bis in idem* в различните системи, както и поради различния начин на представяне на „деянията“ в съдебните решения на различните държави членки.
- 48 Според запитващата юрисдикция, на първо място, традиционно в сравнителното право се приемат два възможни варианта на тълкуване: от една страна, може да се възприеме разбирането за „деяние“ като настъпил исторически факт без оглед на неговата правна квалификация (натуралистична теория или *idem factum*), приложимо например в германското право. От друга страна, възможно е разбирането за „деяние“ като израз с правно съдържание, отнасящ се не до обективния исторически факт, а до осъществяването на съществуващ състав на престъпление (нормативна теория — *idem ex lege* или *idem crimen*), което е възприетото в испанската съдебна практика (решение на *Tribunal Supremo* (Върховен съд) № 18/2016 от 26 януари 2016 г.), и както изглежда, дори в по-голяма степен — във френската съдебна практика.
- 49 Това концептуално различие в случая е от значение: възприемането на „*idem ex lege*“, вместо „*idem factum*“, не позволява лесно да се установи дали в решенията на френските съдилища са разгледани същите деяния, като тези, предмет на производството в Испания.
- 50 На второ място, съществува още едно затруднение, което вече бе споменато — във френската съдебна практика решенията често не съдържат изложение на фактите, подобно на испанските съдебни решения, като деянията се описват с по-обща формулировка и се свързват със съставите на съответните престъпления. Това не позволява лесно да бъде извършено сравнение на фактите, съставляващи признаците от обективна страна, дори да се касае за изцяло или частично идентични деяния.
- 51 В разглеждания случай очевидно не е налице съвпадение на правната квалификация на едни и същи деяния. Френското правосъдие се позовава на дейността на MSIG като ръководител на терористична организация,

- свързана с подготовката на терористични актове (няколко) чрез едно или няколко деяния (въпреки че преки извършители на терористичните актове са трети лица). За сметка на това обвинението срещу MSIG за същото деяние на испанските правосъдни органи е за престъпно участие, което се приравнява на пряко извършителство, независимо от констатацията, че деянието фактически е извършено от трети лица.
- 52 Според запитващата юрисдикция, независимо от различната правна квалификация, и в двата случая става въпрос за едни и същи деяния. Въпреки това, доколкото става въпрос за евентуалното наличие на хипотезата на *bis in idem* с международно измерение, в която намира приложение правото на Съюза и която поражда описаните затруднения, запитващата юрисдикция счита за необходимо да сезира Съда с въпроси в този смисъл.
- 53 Запитващата юрисдикция поставя друг въпрос, за който също счита, че е от съществено значение: дори да се приеме, че е налице хипотезата на *bis in idem* поради идентичност на деянията, предмет на решенията на френските съдилища, и деянията, които се разглеждат в Испания, тя изпитва сериозни съмнения относно възможността, с оглед на испанската правна уредба, да вземе предвид тази хипотеза на *bis in idem* в своето решение.
- 54 Възможно е да възникне и друго производно затруднение. Съществува вероятност СЕС да прецени, че в разглеждания случай не е налице пълна идентичност на деянията. Дори това да е така, обаче, запитващата юрисдикция счита, че ще е налице хипотезата най-малко на неразделно свързани деяния; ето защо, би следвало постановените решения на френските съдилища да могат да бъдат взети предвид (при определяне на наказанието или за извършване на преценка в решението на испанския съд за наличие на някоя от правните хипотези, в които деянията, за които вече има произнасяне, могат да бъдат от значение за тези, които се разглеждат в момента, или при определяне на максималния размер на общото наказание, което трябва да се извърши във фазата на изпълнението на присъдата). Запитващата юрисдикция си задава редица въпроси относно възможността при това положение да се съобрази с принципа на пропорционалност на наказанията.
- 55 Съгласно твърденията на запитващата юрисдикция, съмненията ѝ в тази връзка произтичат от обстоятелството, че испанското законодателство не допуска да се вземат предвид предходни съдебни решения на други държави членки, включително за идентични или за свързани деяния.
- 56 Нещо повече, Ley Orgánica 7/2014 (Устройствен закон 7/2014) (който, освен друго, транспонира Рамково решение 2008/675/ПВР), предвижда следното:

- 57 Член 14, параграф 2: „[...] окончателните осъдителни присъди, приети от други държави членки, ще бъдат без последици относно последващите решения и не могат да доведат до тяхната отмяна или преразглеждане: [...]”
- 58 b) спрямо осъдителните присъди, постановени в последващи производства в Испания, свързани с престъпления, извършени, преди съдът на другата държава членка да е постановил осъдителна присъда;
- 59 c) спрямо определенията, постановени или които трябва да бъдат постановени по силата на член 988, трета алинея от Ley de Enjuiciamiento Criminal (Наказателно-процесуален кодекс), с които се определят ограниченията при изпълнението на наказанията, сред които тези по буква b)“.
- 60 Единствена допълнителна разпоредба: „При никакви обстоятелства не се вземат предвид [...] осъдителните присъди, постановени от съд на държава членка на Европейския съд преди 15 август 2010 г.“.
- 61 От това запитващата юрисдикция достига до извода, че абсолютният характер на текста на посочената разпоредба:
- 62 (1) Изрично забранява описаните по-горе окончателните присъди на френските съдилища (наказанието по които вече е изтърпяно) да бъдат взети предвид при постановяването на присъдите за същите деяния, които ще бъдат постановени в Испания. Това обстоятелство е пречка включително за евентуалната преценка за наличието на хипотеза на bis in idem. Съгласно единствената допълнителна разпоредба от Ley Orgánica 7/2014, последното важи и за присъди, постановени преди 15 август 2010 г.
- 63 (2) Ако бъде прието, че не е налице хипотеза на bis in idem, но че има съвпадение на деянията (поради съществуването на единство, на тясна връзка, свързаност и т.н. между деянията), това е пречка да се признае, че предходните присъди на френските съдилища пораждат последици към момента на наказателното производство за целите на произнасяне на съответната присъда.
- 64 (3) Съществува пречка и да се признае, че предходните решения на френските съдилища пораждат последици, и на по-късния етап на изпълнение на тази присъда поради изричната разпоредба, че същите не се вземат предвид при определянето на общо наказание и на максималния размер, подлежащ на изтърпяване.
- 65 По отношение на въпроса за изпълнението на присъдата запитващата юрисдикция посочва също, че при описаното сега действащо испанско законодателство двойното наказателно преследване във Франция и в Испания би имало за последица, че освен изтърпяното общо наказание от 20 години, MSIG (ако бъде окончателно осъдена в Испания) трябва да изтърпи общо наказание от 30 години, което най-вероятно ще ѝ бъде определено по

всички испански осъдителни присъди. Това би означавало реално изтърпяване на най-малко 50 години ефективно лишаване от свобода, поради невъзможността по френските и по испанските присъди да бъде определено общо наказание с максимален размер за изтърпяване. Според запитващата юрисдикция подобно положение води до значителна непропорционалност на наказанието, което ще дискриминира MSIG спрямо лицата, осъдени в една държава (например преките извършители на престъпленията в Овиедо).

- 66 Освен посочената голяма продължителност, пълното и ефективно изтърпяване на наказанието, което ще бъде наложено в Испания, е гарантирано от наличието на специален закон в областта на тероризма — *Ley Orgánica 7/2003* (Устройствен закон 7/2003), който предвижда допълнителни условия и затруднява възможността за предсрочно освобождаване и промяна на режима на изтърпяване на наказанието в по-лек спрямо общия режим, установявайки елементи на изключителна допълнителна тежест на наказанието.
- 67 От друга страна, спрямо наказанието, което евентуално ще бъде наложено на MSIG в Испания, няма да се прилагат и правилата за замяна на наказанието, които биха били приложими при налагане на наказание доживотен затвор с право на замяна. Това на практика означава, че изтърпяването на наказанията от MSIG би било по-тежко дори от това на наказание доживотен затвор с право на замяна.
- 68 Запитващата юрисдикция счита, че подобна хипотеза на изтърпяване на наказанието излиза извън всякакви допустими, разумни и цивилизовани конституционни стандарти за изтърпяване на наказания, включващи лишаване от свобода и е в явно противоречие с практиката на Европейския съд по правата на човека относно такива наказания, както и с член 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека. Според нея, тази хипотеза нарушава сериозно и критериите за замяна на наказанието доживотен затвор, установени в решения на Европейския съд по правата на човека по дела *Vinter* с/у Обединено кралство, *Magyar* с/у Унгария и *Bancsók* и *Magyar* с/у Унгария.